

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 23

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rennesøy

Emne: Bordskikk til hverdags

Bygdelag: Lorbø

Oppskr. av: Haakon Galta

Gard: Galta

(adresse): Lorbø

G.nr. 3

Br.nr. 3

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Eigen røynsle*

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

83 aar gamal — Galta — Haarmann

SVAR

- 1 Dei satt bordet (slagbord) til alle maaltider
- 2
- 3 Hile huslyden satt med same bord og det er almindeligt den dag i dag.
- 3 Alle ater med same bord hosi husbandsfolk og tjeneri. Men sommes paa Kjokkenet og um vinter i stova
- 4 Baae husbandsfolk og tjenerifolk same mat
- 5 Har et hus bare stova og Kjokken kan det vere saa forskjelligt er det Kalk maa dei end i stova
- 6 En der mange fremand ein dag, maa tjenerne gjinne ate paa Kjokken mens husbandsfolk atter i stova samand med dei fremande.
- 7 Dei hadde alle sine farske plasser med bordet husbonden i høgsættet og husmoren ved laegenden og dei andre imellum
- 8 Det har aldrig vore skikk pjae os at barna maatte staa med bordet daa dei aat.
- 9 Husbonden hadde alltid plads i høgsættet og i gamle dagar hadde ei bordet enten p mitt for vinduga eller i den inderste Koro i stova og i ovre enden var alltid høgsættet.
- 10 I ei moderne stova staa alltid bordet mitt paa gulvet og hedersplassen er da i den indre enden

11 Ein har som regel alltid brukt aa varke hundene før dei gikk til bords iser vis dei hadde nokke skjide arbeid for sig. Der var dag dei i gamle dagar som ikkje varke sig klar skjide dei end var.
Det har alle dagar vore regel at manfolke sad. har-
koda daa dei sad med bordet

12

Dei aad av same fatt da de var grant og fleire slags suppa. Dette vart slut ved aar 1900-1910. Dei hadde dag kvar sin mjølkkeKopp; men har ikkje høyst nokke namn haa den. Det var ofta naar grauten var varm at dei tog skia med grant og drupped den i mjølkkeKoppen. Daa dei byrja med grautballarKenen med ein for kvar manen hadde dei ein Kopp med mjølk som før. DrikkkeKoppen har dei alltid hatt so langt tilbake som saga goar. Naar Kaffe drikking byrja er her ingjen som veit.

13

Det har aldrig vort brukt aa setta gryta paa bordet. Dei urverte varme rutter paa fader eller salarkenen. Der var ikkje skilnad ender der var tilfeldige fremmede eller ikkje

14

Fisk sild og kjøt lagde dei alltid i fatt eller sal-
larken og ikkje millum flabbrädsstykke. Kvar mann laga "bete" til seg skjole. Han la nokke kjøt, sild eller fisk ellersom maten var den dag paa et stykke flabbröd lit poteter ogsaa og var det fisk ogsaa lit smör og so eit myt stykke flabbröd paa alt dette og so var beten "ferdig".

15

Dei brukka ikkje aa ta ein sukkerbit til kvardags um dei drakk Kaffe.

16 Dei drakk alltid Kaffe av Kopp og aldrig av skaal.

17 Gaffelen har vært i bruk så lenge som nokon
kan minnst. Her var det før enkelte gamle
som ikkje var så begeistra for gaffelen og aad
uten den

18 Mennene har aldri brukt tallekniven med
bordet. Det var bordkniver både til kvinne
og mann.

19 Alle med bordet hadde kvar sin skjje. Ved
aldre av at den var merket med navn. De blev
ofte oppbevarde i en skjjebox eller i bordskuffen
Skjjerne var helst av tre eller horn, senere kom
her tinskjjer som blev meget brukte. Skjjerne
har alltid blitt vasket etter bruk.

20

Skintåltalarkener har vore brukte i nær sagt
200 aar. Før hadde dei både tintåltak og tre-
talak. Dei hadde nok lenge hatt talarkener
då dei gikk over frå å bruke fellestoff
til grant og suppa.

21

Dei brukte ikkje bordduk til kvodags i
gamle dagar. No er den på kvar manns bord
Det byrja med hundreaarskippe. Borddugen
ligger på bordet heile dagjen

22 Dei brukar alle voksduk.

23

Ein kvar kunne forsyne seg skjole av maten
naar de sat med bordet og aad. Husmoren
delte den aldri ut. Dei kalla det tal aa "tla"

24

Den blev ikkje delt ut nokon slags mat av
husmoren

25 Det var nok solis i gamle dagar då dei var min
redde for maten at kvinnar og yngre skulle ha mindre
men er det for lenge sidan slut med. Kvar får det han vil ha

26 Borna maa vera 5-6 aar gamle fyr dei kan hjelpe
seg sjelva med bordet. Dei som hjelper er helst mor
men er der mangje smaa maa og far og eldre systkand
hjelpe til.

27 Ja det var nok saa at dei bygde maken til smaa barna i
gamle dagar.

28 Dei lesur baare foga fyr og eller maken. Det er helst borna
som lesur og er der fleire i den alder som kan lesu gaar det eller
lesu ein fyr og ein annan eller maken. Er det berre vakkne
med bordet les dei stille kvar med seg. Det er ikkje slut paa
skikken den helder ved i mer sagt kvar heim Dei syng
ikkje til kvardags; men i selskap syng dei alltid eit vers
fyr og eit eller maken.

29 Det har alltid vert kalla aa snakke mens de aat, og
er det enno. Ein kvar Runde fara ordet og er det enno.

30

Det har alltid vert upassandi aa le me bordet. Kjenner ikkje
noko munnhell um dette.

31 Det var ei skam aa syngje med bordet. Et munnhell
seggj: "Mannen virst ikkje at kona var gall, fyr ho syng me
bordet."

32 Dei gikk ikkje frae bordet fyr alle var ferdige og der vart
lesu takkebön av borane eller stille böin av berre vakkne.

33 Eior sa: ikkje tak fyr maken til kvardags.

34 Kam ei fremant mens dei aat sa han "Ligme maken" eller sa
han "Nilbetkome spinn."

35 Det var abmudelig at Rom ein fremant mens dei
aat, so maatte ogso han fae mat

36 Det er ein gamal skikk at Rom ein fremant
til gards millum maatidane skal han alltid ha mat

37

Ein tilfeldig gjest faar alltid noko ekstra
brakerement.

38 Een hadde ikkje alltid ein kop kaffi til den som
kam indom. Kjelur var ikkje paa hule dagen. So er det
no, og har alltid vore.

En lar sjeldan ein fremmad gjest ete paa kjøles
net saman med familien. Han blir plassert
i stova, og husbonden holder lag med han. Er
det ei kinne kvinne er det husmoren som holder
lag.

40 Det er endr enno den skikk at dei vil nøie
gjesterne til at forsyne seg av det slags som
er paa bordet.

41 Om ein lar gjesten ete aalvina i stova, er der
alltid ein av husstanden paa plass i stova
og underholder gjesten, skjiltv um han ikkje
deltar i mattdet. Han setler seg tilrette
eit stykke ifraa; men aldrig halvveis med
med ryggen til